

Oulunkaaren kuntayhtymän **Sosiaali- ja terveystalveluiden suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2014–2017**

Oulunkaaren kuntayhtymä
Hyvinvointia ihmistä lähellä

Yhtymävaltuusto 28.5.2014
Yhtymähallitus 12.2.2014

Sisällys

1 Johdanto.....	3
2 Vanhuspalvelusuunnitelman lähtökohdat	5
2.1 Laki.....	5
2.2 Kuntayhtymä	6
3 Seudullinen nykytilanne ja katse tulevaan.....	8
3.1 Väestö.....	8
3.2 Ikääntyneiden toimintakyky ja hyvinvointi	9
3.3. Taloudellinen tilanne ja henkilöstö	13
3.4 Oulunkaaren kuntayhtymän vanhuspalvelut	16
4 Oulunkaari – hyvinvointia ikääntyneille.....	21
4.1 Oulunkaaren vanhuspalveluiden painopistealueet	22
4.2 Toiminnan tavoitteet.....	23
5 Arviointi ja seuranta	30

1 Johdanto

Vanhuspalveluiden tavoitteena on toiminnan kehittäminen. Tätä ajatusta tukee 1.7.2013 voimaan astunut laki, joka velvoittaa kuntia yhtenäistämään vanhuspalveluita ja nostamaan ikääntyneiden aseman sen edellyttämälle tasolle. Oulunkaaren kuntayhtymän vanhuspalveluiden kehittämisen tahtotila on vahva. Kuntayhtymän ikääntyneiden määrän enustetaan nousevan ja kuntien taloudellinen tila tulee olemaan tulevaisuudessa haastava. Nyt on aika arvioida vanhuspalveluiden nykytilaa yhteistyössä kuntalaisten, viranomaisten, päättäjien ja kolmannen sektorin kanssa sekä luotava tulevaisuutta; mitä vanhuspalvelut tulevat olemaan Oulunkaaren kuntayhtymässä vuosina 2014–2017, ja mihin suuntaan palveluja lähdetään edelleen kehittämään.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista on asettanut tälle suunnitelmalle raamit, joihin vastataan Oulunkaaren kuntayhtymän tuottamien ikääntyneiden sosiaali- ja terveystalveluiden osalta. Jokainen jäsenkunta tekee lain mukaan oman suunnitelmansa ikääntyneen väestön tukemiseksi. Oulunkaaren kuntayhtymän työstämä vanhuspalvelusuunnitelma on osa kuntien omaa suunnitelmaa. Oulunkaaren kuntayhtymän vanhuspalvelusuunnitelma tehdään yhteistyössä kuntien kanssa ja jokaisen kunnan vanhusneuvosto on otettu mukaan suunnitelman tekovaiheessa. Tässä asiakirjassa tullaan jatkossa käyttämään vanhuspalvelusuunnitelma nimeä tarkoittaessa suunnitelmaa ikääntyneen väestön tukemiseksi iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluissa.

Oulunkaaren kuntayhtymän arvot on määritelty kuntayhtymän strategiassa 2011–2016. Näitä arvoja ovat; *Yksilöllisyys ja ihmisarvo, tuloksellisuus ja vaikuttavuus, yhteistyö ja avoimuus sekä kehittämishalu ja uudistuminen*. Vanhuspalveluiden toimintaa ohjaavia ja ihmisarvoisia vanhuutta turvaavia eettisiä periaatteita ovat *itseään määräämisoikeus, voimavarojen lähtöisyys, osallisuus, yksilöllisyys ja turvallisuus*. Toimintaa ohjaavat eettiset periaatteet on kirjattu Kotihoidon, asumistalveluiden ja hoivahoidon perusteet ja ohjeistus -asiakirjaan, jonka Oulunkaaren kuntayhtymän palvelutuotantolautakunta on hyväksynyt 16.5.2013.

Oulunkaaren kuntayhtymän vanhuspalvelusuunnitelmassa korostetaan ikääntyneen osallisuutta, hyvinvointia tukevien talveluiden kehittämistä, kotona asumisen tukemista, kuntouttavan hoitotyön mallintamista sekä teknologian hyödyntämistä vanhuspalveluissa. Lisäksi suunnitelmassa korostuu ikääntyvien hyvinvointia tukevat painopistealueet; osallisuus, ravitsemus, liikunta, kulttuurihyvinvointi ja asuminen. Nämä painopistealueet ovat muodostuneet suunnitelman teon yhteydessä työryhmän, vanhusneuvostojen sekä hyvinvointityöryhmien edustajien kannanotoista.

Aiemmin hyvinvointia tukevista talveluista on käytetty nimitystä ennaltaehkäisevät talvelut. Tässä asiakirjassa on pyritty vanhuspalvelulain muotokieli huomioiden käyttämään ennaltaehkäisevien talvelujen sijaan termiä; hyvinvointia tukevat talvelut. Näillä talveluilla pyritään tukemaan ja kannustamaan kuntalaisten nykyistä hyvinvointia. Tässä asiakirjassa on käytetty lähdemateriaalina Sosiaali- ja terveystministeriön sekä kuntaliiton laatusuositus-

ta hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2013, Oulunkaaren kuntayhtymän strategiaa 2011–2016, joka on hyväksytty 3.12.2010, Oulunkaaren kuntien hyvinvointikertomuksia sekä tilinpäätöstä vuodelta 2012. Lähteenä on käytetty myös Lakia ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvluista 980/2012.

Oulunkaaren kuntayhtymän vanhuspalvelusuunnitelman laatimisen työryhmään on kuulunut; sosiaalijohtaja Hilkka Karttunen, vanhuspalvelujohtaja Kyllikki Syrjäpalo, projektipäällikkö Hanna Siltakoski ja hoitotyön päällikkö Matti Vähäkuopus. Kuntien vanhusneuvostot sekä hyvinvointityöryhmien edustajat ovat olleet vahvasti mukana suunnitelman laatimisessa. Oulunkaaren palvelutuotantolautakunta on toiminut suunnitelman ohjausryhmänä.

2 Vanhuspalvelusuunnitelman lähtökohdat

2.1 Laki

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista astui voimaan 1.7.2013 (980/2012). Lain tarkoituksena on tukea ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista sekä parantaa heidän mahdollisuutta osallistua elinoloihin vaikuttavien päätösten valmisteluun ja tarvitsemiensa palvelujen kehittämiseen. Lain tarkoituksena on myös parantaa iäkkään henkilön mahdollisuutta saada laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja sekä ohjausta oikeaan aikaan ja yksilöllisten tarpeiden mukaan. Tässä suunnitelmassa tullaan jatkossa käyttämään 1.7.2013 voimaan tulleesta laista nimitystä vanhuspalvelulaki.

Vanhuspalvelulaki sekä Sosiaali- ja terveysministeriön ja Kuntaliiton laatima vanhuspalveluiden laatusuositus määrittelevät, miten kuntien tulee huolehtia ikääntyneistä kuntalaisista. Lain mukaan kunnan on laadittava suunnitelma (vanhuspalvelulaki, 5§) toimenpiteistä, joilla huolehditaan ikääntyneiden hyvinvoinnista terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi. (Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2013).

Vanhuspalvelulain 5§:n mukaan ikääntyneen väestön suunnitelmassa on painotettava koton asumista ja kuntoutumista edistäviä toimenpiteitä sekä ikääntyneiden osallistamista. Suunnitelma tulee olla osa kunnan strategista suunnittelua. Vanhusneuvostojen tulee olla aktiivisesti mukana sen toteuttamisessa. Suunnitelman hyväksyy kunnanvaltuusto ja se on tarkistettava valtuustokausittain. Suunnitelmassa on lain mukaan:

1. *arvioitava ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tilaa, ikääntyneelle väestölle tarjolla olevien palvelujen riittävyttä ja laatua sekä ikääntyneen väestön palveluntarpeeseen vaikuttavia tekijöitä;*
2. *määriteltävä tavoitteet ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä ikääntyneelle väestölle tarjottavien palvelujen määrän ja laadun kehittämiseksi;*
3. *määriteltävä toimenpiteet, joilla kunta vastaa kohdassa 2 tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisesta sekä arvioitava voimavarat, jotka kunnassa tarvitaan toimenpiteiden toteuttamiseksi;*
4. *määriteltävä kunnan eri toimijoiden vastuut 3 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamisessa sekä*
5. *määriteltävä, miten kunta toteuttaa yhteistyötä julkisten tahojen, yritysten, ikääntyneitä väestöä edustavien järjestöjen ja muiden yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.*

- ❖ Vanhuspalvelulaki voimassa 1.7.2013 alkaen
- ❖ Laki velvoittaa tekemään suunnitelman ikääntyvän väestön hyvinvoinnin turvaamiseksi
- ❖ Suunnitelmassa on huomioitu Oulunkaaren kuntayhtymän strategia, järjestämissuunnitelma, kuntakohtaiset järjestämissopimukset sekä hyvinvointikertomukset, vanhusneuvostojen kannanotot ja asiakaslähtöisyys

2.2 Kuntayhtymä

Oulunkaaren kuntayhtymä on ottanut vuonna 2010 vastuun, lin, Pudasjärven, Utajärven ja Vaalan sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta. Simon kunta on liittynyt kuntayhtymään alkuvuodesta 2011. Laki kunta- ja palvelurakennemuutuksesta asetettiin vuonna 2007 ja tällöin veloitettiin kunnat järjestämään sosiaali- ja terveyspalvelut vähintään 20 000 asukkaan väestöpohjalla. Vuonna 2013 Oulunkaaren kuntayhtymän alueella on n. 28 000 asukasta. Kuntayhtymän tehtävänä on mm. toimia palvelukuntayhtymänä jäsenkuntien järjestettäväksi säädettyjen sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteisten palvelujen järjestäjänä ja tuottajana.

Oulunkaaren kuntayhtymä on asettanut strategiset tavoitteet vuosille 2011–2016. Sosiaali- ja terveyspalveluiden tavoitteena on keskittyä asiakaslähtöisiin palveluihin, osaamiseen ja hyvinvointiin, tasapainoiseen talouteen sekä alueelliseen vaikuttavuuteen. Vanhuspalveluiden suuntaviivoiksi strategiassa on määritelty turvalliset asumisympäristöt, toimintakyvyn tukeminen, osallistaminen sekä ikäihmisten kotona asumisen mahdollistaminen asiakaslähtöisesti.

Oulunkaaren kuntayhtymän toimintaa ohjaa palvelujen järjestämissuunnitelma (2011–2013), joka pohjautuu kuntayhtymän strategiaan ja siinä esitettyihin linjauksiin. Järjestämissuunnitelma päivitetään alkuvuodesta 2014. Järjestämissuunnitelmassa tarkastellaan palvelujärjestelmän nykytilaa sekä kehittämistarpeita. Palvelujen järjestämissuunnitelma laaditaan valtuustokausittain yhteistyössä Oulunkaaren kuntayhtymän ja jäsenkuntien kanssa. Täsmennetyt toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kuvataan vuosittain laadittavissa kuntakohtaisissa järjestämissopimuksissa.

Oulunkaaren kuntayhtymän jäsenkunnat ovat tehneet vuodesta 2011 lähtien terveydenhuoltolain 12 § 1 momentissa määritellyt hyvinvointikertomukset, jotka toimivat kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen perustana. Toteutuneita hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteitä raportoidaan valtuustolle vuosittain ja laajemmat kertomukset hyväksytään valtuustokausittain. Hyvinvointikertomuksen tarkoituksena on tuoda esille kuntalaisten tarpeita,

arvioida toteutunutta toimintaa sekä löytää edelleen kehitettäviä osa-alueita kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen osa-alueilta.

Oulunkaaren alueen kuntakohtaisissa hyvinvointikertomuksissa on kiinnitetty huomiota kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen ja laadukkaisiin sekä taloudellisesti tuotettuihin palveluihin yhteisen linjan mukaan. Hyvinvointikertomuksien sisällöt eroavat mm. kuntien erilaisten ikärakenteiden vuoksi. Kuntien erilaisuutta korostavat myös mm. maantieteelliset erot, tulo- ja koulutustaso sekä työllisyystilanne. Oulunkaaren kuntayhtymän tavoitteena on vuorovaikutteisesti löytää, kuntien erilaisuudesta huolimatta, yhteiset tavoitteet ja toimintamallit sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamiseen kuntien paikalliset erityispiirteet ja vahvuudet huomioiden.

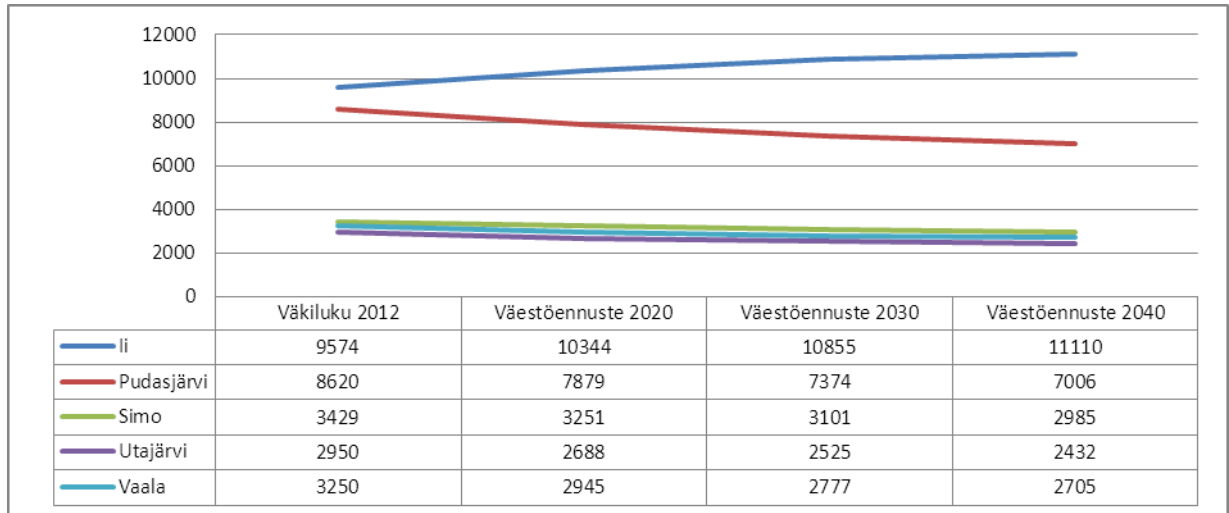
Oulunkaaren kuntayhtymä työstää yhteistä vanhuspalvelusuunnitelmaa kuntayhtymän strategian, kuntien hyvinvointikertomusten, sekä talousarvion ja -suunnitelman pohjalta. Vanhuspalvelusuunnitelmassa on huomioitu järjestämissuunnitelma sekä kuntakohtaiset järjestämissopimukset, joissa määritellään Oulunkaaren kuntayhtymän velvollisuudet järjestää ja tuottaa sosiaali- ja terveyspalvelut sopimusten mukaan kuntakohtaisesti. Tämän vanhuspalvelusuunnitelman työstämiseen on nimetty työryhmä Oulunkaaren kuntayhtymän yhtymähallituksessa 18.9.2013 / 152§. Yhtymähallitus on nimennyt suunnitelman laatimisen työryhmään sosiaalijohtaja Hilikka Karttusen, vanhuspalvelujohtaja Kyllikki Syrjäpallon, projektipäällikkö Hanna Siltakosken ja hoitotyön päällikkö Matti Vähäkuopuksen. Vanhusneuvostojen kannanotto tulee huomioiduksi kommenttikierrosten kautta suunnitelman tekovaiheessa. Työryhmään kutsutaan myös kuntien Hyvinvointityöryhmien edustajat. Suunnitelman tekemisen aikana ohjausryhmänä toimii palvelutuotantolautakunta. Oulunkaaren yhtymävaltuusto hyväksyy vanhuspalvelusuunnitelman osana kuntayhtymän strategiaa.

- ❖ Ii, Pudasjärvi, Simo, Utajärvi ja Vaala Oulunkaaren kuntayhtymän jäsenkuntia
- ❖ Oulunkaaren kuntayhtymän sosiaali- ja terveyspalveluiden suunnitelma ikääntyvän väestön tukemiseksi osana kuntien vanhuspalvelusuunnitelmaa
- ❖ Oulunkaaren yhtymävaltuusto hyväksyy vanhuspalvelusuunnitelman osana kuntayhtymän strategiaa

3 Seudullinen nykytilanne ja katse tulevaan

3.1 Väestö

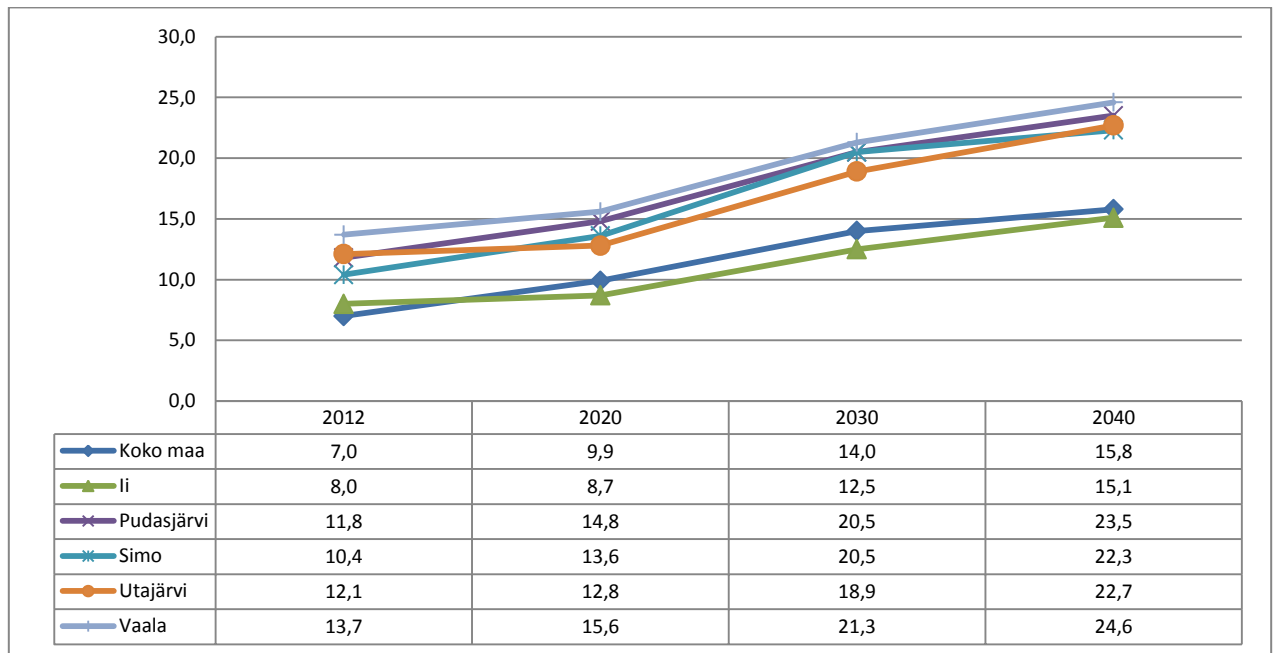
Oulunkaaren alueella on vuonna 2012 asunut 27 823 asukasta. Alla olevassa taulukossa (taulukko 1) on kuvattu kuntakohtaiset asukasluvut sekä väestöennuste vuoteen 2040 saakka. Oulunkaaren kokonaisuutta tarkasteltaessa väestöennuste on laskeva, jolloin väkiluvun ennustetaan olevan 26 238 vuonna 2040. Ennusteen mukaan asukasluku tulee laskemaan noin kuudella prosentilla (6 %) vuoteen 2040 mennessä.

Taulukko 1. Väestöennuste Oulunkaaren kuntayhtymän alueella 2012–2040 (Sotkanet ja tilastokeskus 2013).

Oulunkaaren väkilukua sekä väestöennustetta tarkasteltaessa on huomioitava kuntien erilaisuus. Iin kunnan väestöennuste on noususuhdanteinen, kun muiden kuntien väestöennusteissa on laskua. Iin kunnan nousujohteista väestöennustetta selittänee muuttovoittoisuus sekä lapsiperheiden lisääntyminen kunnan alueella. Kuntien väestöpohjan erilaisuus tuo haasteen ikääntyneiden palveluja suunniteltaessa. Muuttotappiokunnissa kuntien talousennusteet sekä työvoiman väheneminen vaikuttavat vanhustalosuunnitelman luonteeseen. Miten jatkossa saadaan ikääntyneiden palvelut pysymään laadukkaina ja mitä toimenpiteitä kuntien sekä Oulunkaaren kuntayhtymän on tehtävä, että saadaan ikääntyneiden erityistarpeet otettua huomioon.

Seuraavassa taulukossa on esitelty kuntakohtaisesti yli 75 -vuotiaiden prosentuaalinen väestöennuste vuoteen 2040 saakka (taulukko 2). Taulukosta käy ilmi Oulunkaaren jo tämänhetkisen (vuoden 2012) väestörakenteen erilaisuus koko maahan verraten. Oulunkaaren yli 75 -vuotiaiden osuus koko kuntayhtymän väestöstä 11,1 %, kun koko maan vastaava luku on 7 %.

Taulukko 2. Yli 75-vuotiaiden väestöennuste prosentteina (%) Oulunkaaren kuntayhtymässä 2012–2040 (Sotkanet ja tilastokeskus 2013).

Oulunkaaren sekä koko maan yli 75-vuotiaiden väestöennuste on nousujohteinen vuoteen 2040 mennessä. Oulunkaaren yli 75-vuotiaiden määrän ennustetaan lisääntyvän kahdella-kymmenellä prosentilla vuodesta 2012 vuoteen 2040 mennessä. Tätä vanhuspalvelusuunnitelmaa tehtäessä haasteena on luoda kuntayhtymän alueelle jo nyt käytäntöjä, joilla on vaikuttavuutta ikääntyneiden toimintakykyyn pitkällä aikavälillä. Tällöin kunnilla on paremmat mahdollisuudet antaa edelleen laadukasta hoitoa ja huolenpitoa niille iäkkäille, jotka ovat palvelujen tarpeessa.

3.2 Ikääntyneiden toimintakyky ja hyvinvointi

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista korostaa jo nimessään ikääntyneen toimintakyvyn tukemista. Vanhuspalveluja suunniteltaessa on otettava huomioon ikääntyneiden kokonaisvaltainen toimintakyky jo varhaisessa vaiheessa ja pyrittävä sen tukemiseen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa vanhuspalvelulain 4§:n velvoittamana. Ikääntyneen toimintakyky koostuu kolmesta eri ulottuvuudesta; fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta toimintakyvystä. Vanhuspalveluiden tehtävänä on vastata näiden kolmen ulottuvuuden haasteeseen ikääntyneen hyvinvointia tukevasti.

Oulunkaaren alueella ikääntyneiden toimintakykyä ja hyvinvoinnin tilaa arvioidaan tässä vanhuspalvelusuunnitelmassa kuntien hyvinvointikertomusten pohjalta sekä yli 75-vuotiaiden palvelujen peittävyyslukujen kautta. Lisäksi otetaan huomioon ikääntyneiden palvelujen piirissä olevien asiakkaiden kokemuksia omasta hyvinvoinnista, joita on selvitetty syksyn 2013 aikana asiakaskyselyiden avulla. Alla olevassa taulukossa on esitelty kunta-

kohtaisesti eri palvelujen piirissä olevien, yli 75 -vuotiaiden peittävyttä. Taulukon alimmalla rivillä on kirjattu valtakunnalliset suositukset ja tavoitteet.

Kunta v.2012	Palvelujen ulkopuolella (Henkilömäärä)	Omaishoito (Henkilömäärä)	Säännöllinen kotihoito (Henkilömäärä)	Tehostettu palveluasuminen (Henkilömäärä)	Laitoshoido (Henkilö- määrä)
Ii	70,4 % (539)	6,7 % (51)	13,6 % (104)	5,6 % (43)	3,7 % (28)
Pudasjärvi	66,9 % (680)	7,3 % (74)	14,0 % (142)	8,5 % (86)	3,3 % (34)
Simo	68,7 % (245)	7,8 % (28)	10,9 % (39)	9,7 % (35)	2,9 % (10)
Utajärvi	62,3 % (222)	9,8 % (35)	16,2 % (58)	7,9 % (28)	3,8 % (14)
Vaala	67,9 % (302)	6,4 % (28)	16,1 % (72)	6,6 % (29)	3,1 % (14)
Valtakunnalliset Suositukset/	70 %	5-6 %	13-14 %	5-6 %	3 %

3

Taulukko 3. Oulunkaaren yli 75 -vuotiaiden prosentuaalinen osuus vanhuspalveluiden peittävydestä vuonna 2012 (Sotkanet 2013 ja Oulunkaaren Maisema).

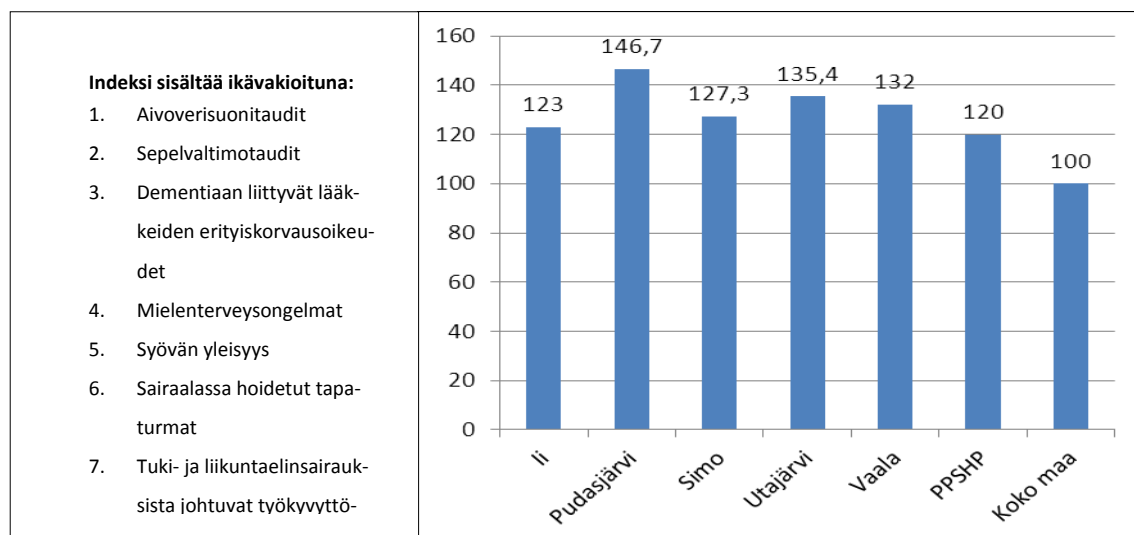
Oulunkaaren yli 75 -vuotiaiden palvelujen ulkopuolella olevien määriä tarkasteltaessa on huomioitava, että valtakunnallisessa tavoitetasossa ei olla kuin Iin kunnan osalta. Omaishoidontuen piirissä olevien määrä on tavoitetason yläpuolella joka kunnassa. Omaishoitoa arvostetaan ja pidetään merkittävänä voimavarana Oulunkaaren kuntayhtymässä. Iissä ollaan tehostetun palveluasumisen tavoitetasolla, kun muut kunnat tarkastelevat jatkossa näiden asumispalveluiden piirissä olevien määrää ja palvelutarpeita.

Kaikissa Oulunkaaren kunnissa tavoitellaan laitoshoidon palveluista siirtymistä kevyempiin, kotiin annettaviin palveluihin valtakunnallisten suositusten ja linjausten mukaisesti. Esi-merkinä Pudasjärvellä on tehty merkittäviä muutoksia laitostavaltaisen palvelurakenteen oikaisemiseksi vuodesta 2008 alkaen. Vuonna 2013 vanhusten palvelurakennetta edelleen oikaistiin tehostetusta palveluasumisesta kotihoidolla tuettuun palveluasumiseen. Rakenteen oikaisemisen jälkeen tehostettua palveluasumista on 6,4 % yli 75 -vuotiaiden määrästä, mikä on valtakunnallisen suosituksen mukainen tavoitetila. Yllä olevan taulukon mukaan Oulunkaaren kuntayhtymän tulee jatkossa edelleen tarkastella hyvinvointia tukevien palvelujen määrää ja asiakkaiden ohjautumista hyvinvointia tukeviin palveluihin. Vanhuspalveluiden tulee edelleen kehittää kuntouttavaa hoitotyötä, jolla tavoitellaan asiakkaiden fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ylläpitämistä ja kuntoutumista.

Ikääntyneiden terveydentila

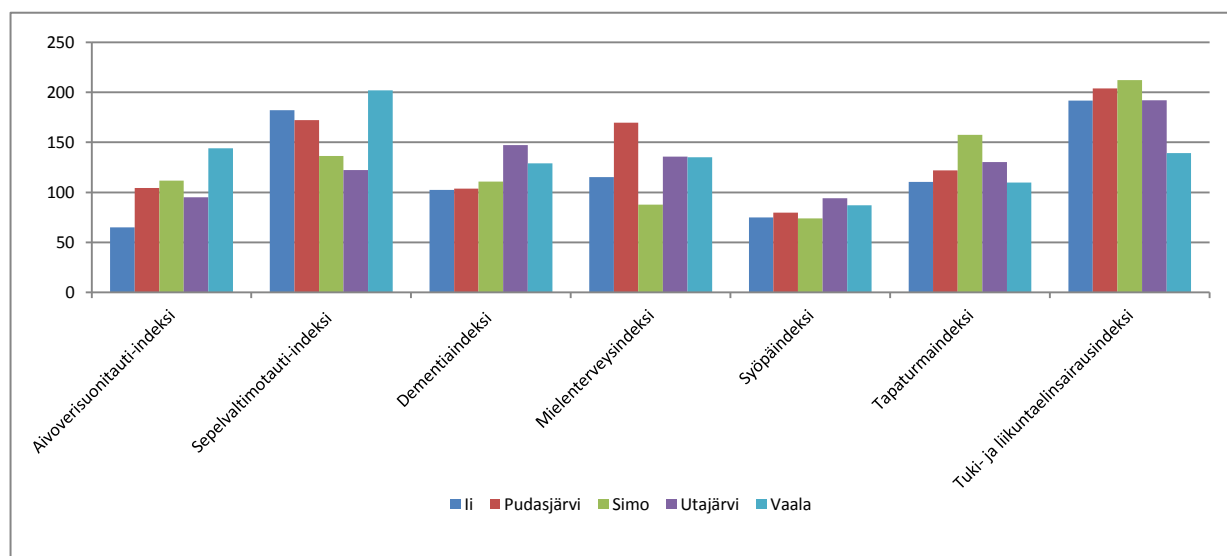
Oulunkaaren alueella asuvien terveydentilaa tarkasteltaessa on syytä huomioida alueen korkea sairastavuusindeksi verraten koko maan sairastavuusindeksiin. Korkea sairastavuus aiheuttaa kustannuksia erityisesti erikoissairaanhoidon piirissä, jolloin tulevaisuudessa on tärkeää kiinnittää huomiota kuntien kaikkien ikäluokkien sairastavuuteen. Oulunkaaren kuntien hyvinvointikertomusten mukaan tavoitteena on saada sairastavuus alenemaan nuorempien ikäluokkien parissa, jotta ikääntyneet olisivat tulevaisuudessa yhä terveempiä.

Sairastavuusindeksissä on kuntakohtaisia eroja, kuten alla oleva taulukko osoittaa (taulukko 4). Taulukossa on eritelty kuntakohtaiset sairastavuusindeksit ikävakioituna. THL:n ikävakioitu sairastavuusindeksi pitää sisällään seitsemän eri muuttujaa: aivoverisuonitaudit, sepelvaltimotaudit, dementiaan liittyvien lääkkeiden erityiskorvausoikeudet, mielenterveysongelmat, syövän yleisyys, sairaalassa hoidetut tapaturmat sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksista johtuvat työkyvyttömyyseläkkeet.

Taulukko 4. Oulunkaaren kuntien THL:n ikävakioidut sairastavuusindeksit (THL ja Sotkanet 2013)

Oulunkaaren kuntien eri sairastavuusindeksien osa-alueita tarkasteltaessa on huomioitava kuntien eroavaisuudet. Kuntakohtaisissa hyvinvointikertomuksissa pyritään nostamaan esille kuntakohtaiset painopistealueet, joiden kautta kuntalaisia pyritään tukemaan terveyden- ja hyvinvoinnin osalta laaja-alaisesti. Lähes joka kunnassa on hyvinvoinnin painopistealueet lähdetty rakentamaan koko elämänkaaren alueelle.

Taulukko 5. Oulunkaaren kuntien THL:n sairastavuusindeksin osa-alueet kuntavertailuna (THL ja Sotkanet 2013)

Oulunkaaren yhteisiä terveyden ja hyvinvoinnin painopistealueita tarkasteltaessa on huomioitava yllä oleva taulukko ikääntyneen väestön osalta (taulukko 5). Taulukosta käy ilmi tuki- ja liikuntaelinsairauksien määrä kunnittain. Lisäksi sepelvaltimotauti -indeksi on korkealla useassa kunnassa. Näiden lukujen myötä ja kuntien hyvinvointikertomusten mukaan liikunnan ja terveellisten elämätapojen korostaminen ja niiden tavoittelu kuntakohtaisesti on oleellinen osa myös tämän vanhuspalvelusuunnitelman teemaa.

Ikääntyneiden hyvinvointi ja palveluntarve

Oulunkaaren kuntayhtymän kotihoidon asiakkaille on teetetty kysely heidän palveluntarpeestaan sekä kokemastaan hyvinvoinnintilasta. Kysely toteutettiin sähköisenä Webropol -kyselynä syksyllä 2013. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 235 asiakasta. Kysely toimitettiin asiakkaille kotihoidon henkilöstön toimesta sekä Oulunkaaren kuntayhtymän verkkosivuilla oli kyselyyn linkki. Oulunkaaren alueella kotihoidon asiakkaita on vuoden 2012 tilinpäätöksen mukaan ollut 1783, kyselyn vastausprosentti vaihteli eri kuntien välillä. Pudasjärven ja Iin kuntien asiakkaat kuntakeskuksista ja taajama-alueilta olivat vastanneet kyselyyn aktiivisesti. Kyselyn toteutumisen pohjalta voi todeta, ettei sähköinen kysely ole vielä ajankohtainen tämän hetken ikääntyneiden mielipiteitä tarkasteltaessa. Muutama kyselyyn vastanneista käytti sähköistä omahoitopalvelua ja tietokonetta lähes päivittäin. Syksyllä 2013 tehdyn kyselyn mukaan lähes 98 % vastanneista ei tällä hetkellä käytä tai omista tietokonetta. Kysely oli mahdollista myös saada paperiversiona, ja suurin osa vastanneista vastasi paperiversioon.

Kyselyn vastausprosentti oli 38. Kyselyyn vastanneet olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä Oulunkaaren kuntayhtymän tuottamien vanhuspalveluiden määrään. Kyselyn mukaan suurin osa vastanneista koki selviytyvänsä arjen toiminnoista kohtalaisesti tai paremmin. Samoin oma terveydentila koettiin kohtalaiseksi. Lähes 85 % vastanneista koki itsensä tyytyväiseksi tai kohtalaisen tyytyväiseksi omaan elämään, esim. asuinympäristö, elämästä nauttiminen, ystävyysuhteet ja taloudellinen tilanne koettiin hyväksi. Seitsemänkymmentäviisi prosenttia vastanneista (75 %) asui yksin.

Syksyllä 2013 tehdyn kyselyn tuloksia tukee kesällä 2012 teetetty kysely Oulunkaaren kuntayhtymän kotihoidon asiakkaille, joka toteutettiin Oulunkaaren Hyve-osahankkeen lähtöselvityksenä. Hyve-hankkeen päämääränä on kehittää vanhuspalveluiden moniammatillisten palveluketjujen sujuvuutta, asiakaslähtöisyyttä, kustannustehokkuutta sekä herkkyyttä vastata toimintaympäristön tulevaisuuden haasteisiin. Asiakaslähtöisyyden vahvistaminen on hankkeen keskiössä. Kunkin kunnan kotihoitoon jaettiin 20 kyselylomaketta eli yhteensä 100. Vastausprosentti oli 50 %. Kotihoidon asiakkaat antoivat kotihoidolleen arvosanan asteikolla 4-10. Kotihoidon palveluiden tason keskiarvo on Oulunkaaren alueella tehdyn kyselyn perusteella 8,3.

Kesällä 2012 tehdyn kyselyn mukaan kotihoidon asiakkaiden kotona suoriutumista heikentää toimintakyvyn aleneminen 52 %:lla kotihoidon asiakkaista. Lisäksi yksinäisyys (12 %),

sairaudet (8 %) sekä asunto-olosuhteet (6 %) heikentävät kotona pärjäämistä. Kesällä 2012 tehdyn kyselyn mukaan kotihoidon asiakkaat kokevat tarvitsevansa uusia palveluita seuraavien viiden vuoden aikana. Vastanneista asiakkaista 10 % kokee tarvitsevansa hoivayksikön palveluita viiden vuoden sisällä. Pääsääntöisesti kotihoidon asiakkaat kokevat tarvitsevansa lähitulevaisuudessa olemassa olevien palveluiden lisäämistä, mikä tarkoittaa kotihoidon ja tukipalveluiden lisäämistä. Kotihoidon asiakkaat toivovat myös muiden tuottajien kuin kunnallisen kotihoidon palveluita. Heistä 30 % odottaa saavansa palveluita yksityiseltä palveluntuottajalta, 10 % omaisilta, 8 % yhdistyksiltä sekä 4 % seurakunnalta. Näiltä muilta toimijoilta toivotaan mm. virkistys-, ulkoilu- ja asiointipalveluita.

- ❖ Oulunkaaren asukasluku n. 27 000, joista yli 75 v. osuus 11,1 %
- ❖ Väestöennuste laskeva, ikääntyneiden osuus nouseva, yli 75-vuotiaiden osuus lähes kaksinkertaistuu 2040 vuoden ennusteen mukaan
- ❖ Sairastavuusindeksi korkea suhteessa koko maahan
- ❖ Asiakaskyselyiden mukaan kotihoidon asiakkaat tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä elämäntilanteeseen
- ❖ Omasta hyvinvoinnista huolehtiminen korostuu
- ❖ Hyvinvointia tukevia palveluja kehitettävä
- ❖ Omaishoitoa arvostetaan, hoitajien tukiverkostoa kehitettävä
- ❖ Kotiin annettavia palveluja tuettava ja tehostettava, laitoshoidon vain tarpeen vaatiessa, terveydellisistä syistä

3.3. Taloudellinen tilanne ja henkilöstö

Talous

Oulunkaaren kuntayhtymän taloudellinen tilanne on vakaa, joskin haastava. Kuntien kiristävät taloudelliset tilanteet heijastuvat myös sosiaali- ja terveystalouden kautta vanhustalouteen. Oulunkaareissa toimii kuntien asiantuntijakumppanina järjestämiskeskus, jonka keskeinen vastuualue on organisoida vuosittainen kuntaneuvotteluprosessi. Kuntaneuvottelujen keskeinen tavoite on järjestämissopimuksen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista päättäminen seuraavalle vuodelle. Lisäksi järjestämisneuvotteluissa käydään arviointikeskustelua edellisen ja kuluvan vuoden järjestämissopimusten toteutumiseen liittyen. (Oulunkaaren kuntayhtymän tilinpäätös 2012)

Oulunkaaren jäsenkuntien budjetista noin puolet muodostuu sosiaali- ja terveystaloudesta. Lähes kaikissa jäsenkunnissa ikääntyneiden määrä tulee kasvamaan ja ikärakenne muuttumaan. Oulunkaaren kuntayhtymän vanhustalouden vaikuttavuus on keskeisessä roolissa jäsenkuntien taloudellisessa tilanteessa tulevaisuudessa. Vaikuttavuutta haetaan monista näkökulmista, kuten palvelujen laadun, asiakaslähtöisyyden sekä henkilöstökustannusten

kautta. Uusien palvelumuotojen ja -rakenteiden kautta halutaan turvata kuntalaisille lähipalvelut.

Oulunkaaren kuntayhtymän toiminnan perustana on vakaa talous, maltillinen kustannusten kehitys ja ajantasainen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen seuranta. Kuukausittainen taloustiedote ja kolme kertaa vuodessa toteutettavat osavuosikatsaukset mahdollistavat avoimen tiedonkulun ja tarvittaessa nopean reagoinnin kehittämistarpeisiin.

Tässä vanhuspalvelusuunnitelmassa korostetaan hyvinvointia tukevia palveluita, joilla on asiakaslähtöisyyden lisäksi myös vaikuttavuutta. Laitoshoitoa pyritään vähentämään valtakunnallisten suositusten mukaan, sekä turvaamaan asiakkaalle tarkoituksenmukainen hoito ja huolenpito kodinomaisesti. Vanhuspalveluiden toiminnan kehittämisellä haetaan vaikuttavuutta sekä laadun ja asiakaslähtöisyyden ohella maltillista kustannuskehitystä, jotta sosiaali- ja terveystalouden asukaskohtaiset menot saadaan pysymään hallituina.

Henkilöstö

Oulunkaaren henkilöstötilanne on kehittynyt vuodesta 2010 lähtien, vakansseja ja kotihoitoon resursseja on lisätty tarpeen mukaan. Vuonna 2013 talousarvion mukaan kuntiin on ja kautunut kaikkiaan vanhuspalveluihin vakituista henkilöstöä 289. Oulunkaaren kuntayhtymän henkilöstöstä 39 % on vanhuspalveluissa töissä. Alla olevaan taulukkoon (Taulukko 6) on eroteltu kuntien vanhuspalvelujen henkilöstön sijoittuminen kotihoitoon, asumispalveluihin sekä sosiaalihoitolain mukaiseen laitoshoitoon. Pudasjärven kotihoidon työntekijöihin lukeutuu palvelutalo Yläkartanon henkilöstö. Asiakkaat asuvat vuokra-asunnoissa ja ovat tuetun asumisen asiakkaita.

Toimintaympäristö	Ii	Pudasjärvi	Utajärvi	Vaala	Simo
Kotihoito	35	67	11	17	16
Asumispalvelu	23,4	34	20	12	22
Laitoshoito	21,6	27	8	10	9

Taulukko 6. Vanhuspalveluiden työntekijävakanssien sijoittuminen kuntakohtaisesti vuonna 2013

Oulunkaaren kuntayhtymän vanhuspalveluiden vakituisen henkilöstön lisäksi erinäisissä tehtävissä työskentelee pitkä – ja lyhytaikaisia sijaisia sekä työllistämistuella palkattua henkilöstöä. Vanhuspalveluiden henkilöstöresurssia tarkastellaan vuosittain ja tarpeen mukaan lisätään. Vuoden 2014 talousarviossa ja kuntien järjestämissopimuksissa on myös kiinnitetty henkilöstön vahvistamiseen. Vuoden 2014 aikana henkilöstömäärä on lisätty ja henkilöstöresurssit kohdennetaan valtakunnallisten tavoitteiden mukaan kotihoitoon.

Oulunkaaren kuntayhtymässä on sitouduttu noudattamaan valtakunnallisia suosituksia henkilöstömitoituksia tarkastellessa. Oulunkaaren kuntayhtymän hoivahoidon sekä tehos-

tetun palveluasumisen mitoitus sijoittuvat kuntakohtaisesti, kuntien taloudelliset raamit huomioiden. Tämän hetken sosiaali- ja terveysministeriön sekä Kuntaliiton laatiman vanhuspalveluiden laatusuosituksen mukaan henkilöstön mitoitus vähimmäismäärät ovat:

- *Tehostetussa palveluasumisessa ja vanhainkodeissa 0,50 hoitotyöntekijää asiakasta kohden*
- *Terveyskeskusten vuodeosastojen pitkäaikaishoidossa 0,60–0,70 hoitotyöntekijää asiakasta kohden*

Kuntien järjestämissopimusten mukaan henkilöstön sijoittumista vanhuspalveluissa tullaan tarkentamaan vuoden 2014, jolloin asiakkaiden palveluohjausta tullaan kehittämään ja samalla asiakkaiden sijoittumista eri palvelujen piiriin tarkennetaan. Henkilöstön liikkuvuutta yli kuntarajojen ja moniosaamisen hyödyntämistä tullaan kehittämään. Järjestämissopimusten sekä vuoden 2014 talousarvion mukaan henkilöstön kouluttautumista tuetaan, johtamisosaamista kehitetään mm. hanketyönä Hyve- osahankkeen toimesta. Strategisen johtamisen yhtenä painopistealueena on henkilöstön työhyvinvointi, johon vaikutetaan toimivalla yhteistyöllä työterveyshuollon kanssa.

- ❖ Taloustilanne haastava ja kuntakohtainen
- ❖ Tavoitteena laadukkaat, vaikuttavat ja asiakaslähtöiset palvelut
- ❖ Henkilöstössä nähdään tulevaisuuden voimavarat ja henkilöstön hyvinvointiin kiinnitetään huomiota
- ❖ Henkilöstöä koulutetaan ja heidän osaamista hyödynnetään laaja-alaisesti
- ❖ Henkilöstömitoitukset vanhuspalveluissa laatusuosituksen mukaiset nyt ja tulevaisuudessa

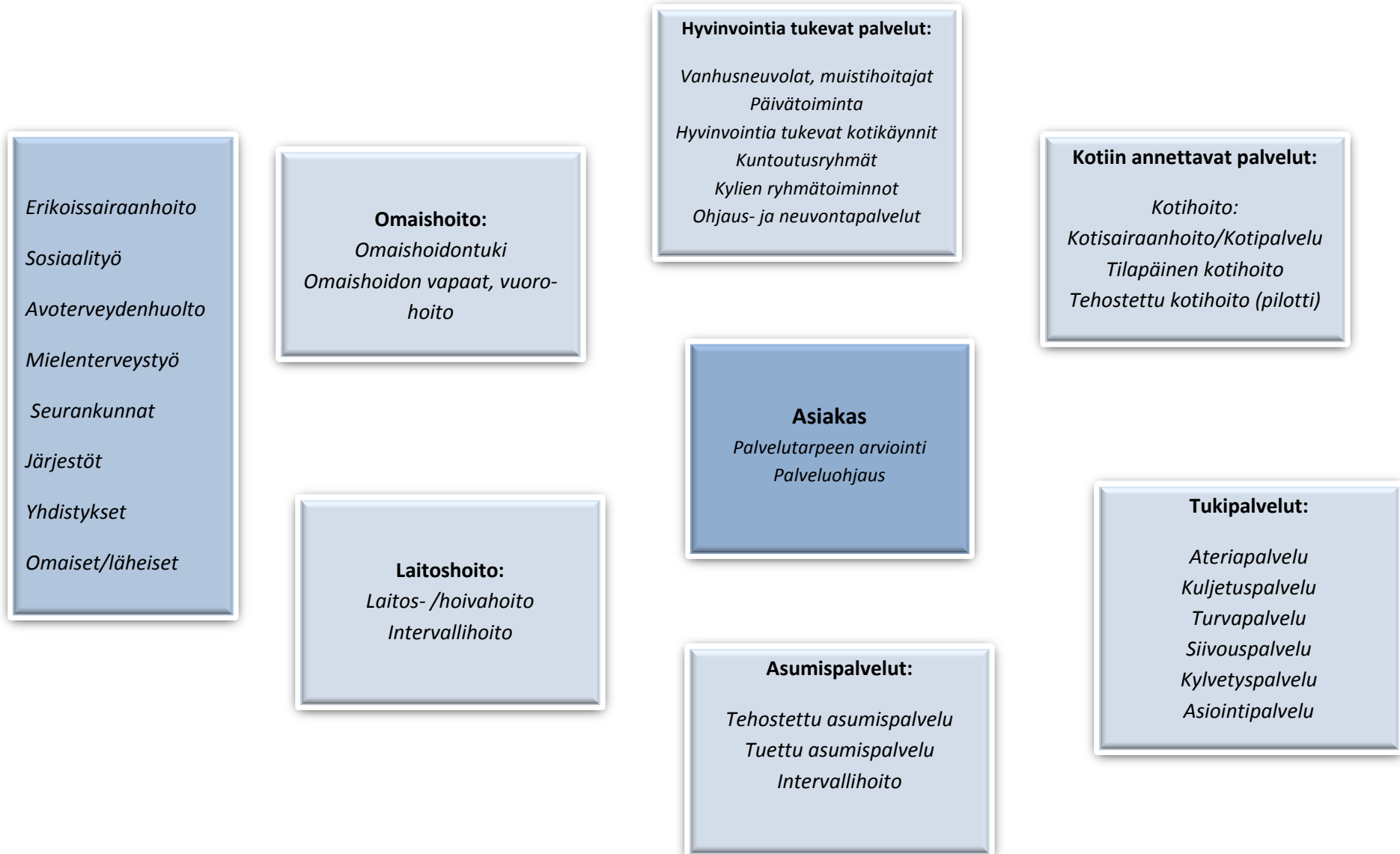
3.4 Oulunkaaren kuntayhtymän vanhuspalvelut

Oulunkaaren kuntayhtymässä on yhtenäistetty kuntien vanhuspalvelumuotoja vuodesta 2010 lähtien. Kuntien toimintojen välillä on eroavaisuuksia asiakasjärjestelmien muodossa; Simossa on käytössä Pegasos ja muissa kunnissa Effica. Asiakasrakenteet, maantieteelliset eroavuudet sekä harvaan asutut seudut tuovat kuntayhtymän alueelle monialaisen palveluverkkotarpeen.

Oulunkaaren kuntayhtymässä vanhuspalveluiden kokonaisuus koostuu ohessa olevan palvelukartan mukaisesti. Palvelut on pyritty jaottelemaan värikoodien mukaan, jolloin asiakkaita pyritään saamaan ensisijaisesti hyvinvointia tukevien palvelujen käyttäjiksi. Palvelutarpeen lisääntyessä arvioidaan asiakkaan palveluntarve ja siirrytään heikentyneen toimintakyvyn myötä vahvemman tuen palvelujen käyttäjiksi. Asiakkaiden palveluntarve arvioidaan aina yhdessä asiakkaan ja omaisten kanssa, ja järjestetään voimassa olevan hoito- ja palvelusuunnitelman mukaiset palvelut.

Oulunkaaren kuntien ikääntyvä väestö käyttää pääsääntöisesti terveysterveystarpeita. Terveystilan heiketessä ja palvelutarpeen lisääntyessä siirrytään vanhuspalveluiden piiriin, jolloin ensisijaisesti pyritään tukemaan asiakkaan asumista omassa kodissa yhdessä asiakkaan ja omaisen kanssa tehdyn palvelusuunnitelman turvin. Kevyet palveluvaihtoehdot, kuten kuntouttava päivätoiminta ja tukipalvelut eivät edellytä vanhuspalveluiden asiakkuutta. Tukipalvelun tarpeen edellytyksenä on tarve sosiaaliseen, kognitiiviseen tai fyysiseen kuntoutukseen.

Oulunkaaren kuntayhtymän vanhuspalveluiden palvelukartta 2013

Kotihoito

Oulunkaaren kuntayhtymän kotihoidon toiminta perustuu kansanterveystalakiin (14§) sekä sosiaalihuoltolakiin (17§). Kotihoidon palveluiden tavoitteena on mahdollistaa kaiken ikäisten ihmisten itsenäinen, inhimillinen ja hyvä elämä omassa kodissa mahdollisuuksien mukaan elämän loppuun saakka. Kotona asumisen lähtökohtana on, että jokainen vastaa ensisijaisesti itse tai omaistensa ja muiden läheisten kanssa hyvinvoinnistaan ja käyttää samoja palveluja kuin muutkin kuntalaiset.

Oulunkaaren kotiin annettavat palvelut kohdennetaan eniten hoivaa, huolenpitoa ja sairaanhoitoa tarvitseville asiakkaille, jotka alentuneen toimintakyvyn vuoksi tarvitsevat tukea kotona selviytymiseen. Oulunkaareissa kotihoitoa järjestetään kuntayhtymän omien työntekijöiden, ostopalvelujen tai palvelusetelin avulla. Kotihoito on jatkuvaa ja säännöllistä, tilapäistä tai tukipalveluita. Palvelu perustuu aina toimintakyvyn arviointiin ja palvelu joustaa ja muotoutuu asiakkaan terveydentilan ja toimintakyvyn muutoksiin.

Oulunkaaren kotihoidon alaisiin palveluihin kuuluvat myös hyvinvointia tukevat palvelut; kuten päivätoiminta, tukipalvelut, muistineuvonta, apuvälinelainausta ja ravitsemus. Kunta-kohtaisia matalankynnyksen ja kuntouttavan toiminnan palveluja on myös pilottikokeiluna eri kunta-alueilla, kuten sivukylille annettavia kerhotoimintoja sekä kuvapuhelinvälitteistä kuntouttavaa ryhmätoimintaa.

Oulunkaaren palvelutarpeen arvioinnissa käytetään valtakunnallisesti hyväksyttyjä toimintakykymittareita (MMSE, IADL, GDS), sekä RAVA – mittaria; Toimintakykyä arvioidaan seuraavien toimintojen avulla: näkö, kuulo, puhe, liikkuminen, rakon ja suolen toiminta, syöminen, lääkitys, pukeutuminen, peseytyminen, muisti sekä psyyke. Mittarin avulla asiakkaalle lasketaan ns. RAVA-indeksi ja RAVA-luokka, joita voidaan käyttää viitteellisinä arvoina, kun arvioidaan ikäihmisen toimintakykyä ja mahdollista avuntarvetta.

Alla olevassa taulukossa (Taulukko 7) on esitetty Oulunkaaren kuntien säännöllisen kotihoidon peittävyiden kehitystä prosenttiosuuksina. Valtakunnallisten tavoitteiden mukaan lähes kaikissa kunnissa on päästy tavoitetasoon 13- 14 %.

Kunta	TP 2009	TP 2010	TP 2011	TP 2012
Koko maa	11,3%	11,8%	12,2%	11,9%
Ii	11,8%	12,6%	12,7%	13,6%
Pudasjärvi	14,0%	14,6%	15,6%	14,0%
Simo	14,7%	11,5%	12,4%	10,9%
Utajärvi		12,4%	10,6%	16,2%
Vaala	13,4%	16,9%	12,6%	16,1%

Taulukko 7. Säännöllisen kotihoidon peittävyiden kehitys yli 75-v.

Omaishoito

Omaishoidontuella tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidontuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista sekä omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista. Oulunkaaren kuntayhtymällä on palvelutuotantolautakunnan hyväksymät omaishoidontuen kriteerit, joita noudatetaan jokaisessa jäsenkunnassa. Omaishoidontuen hakemukset käsitellään kunnittain omaishoidon tuen työryhmässä ja tuen myöntää vanhuspalvelujohtaja.

Alla olevassa taulukossa (taulukko 8) on esitetty Oulunkaaren kuntien omaishoidontuen peittävyiden kehitys prosentteina yli 75 -vuotiaiden kohdalla. Omaishoidon tuen saajia on Oulunkaareissa valtakunnallisen tavoitetason yläpuolella. Omaishoitajia ja heidän tekemää työtä arvostetaan ja halutaan tukea. Kuntien vaihtelut selittyvät pienten kuntien asiakas-kohtaisista muutoksista.

Kunta	TP 2009	TP 2010	TP 2011	TP 2012
Koko maa	4,1%	4,2%	4,4%	4,5%
Ii	5,5%	8,7%	6,8%	6,7%
Pudasjärvi	7,6%	8,4%	7,5%	7,3%
Simo	7,4%	6,4%	8,7%	7,8%
Utajärvi	6,1%	7,3%	8,3%	9,8%
Vaala	8,1%	6,2%	7,1%	6,3%

Taulukko 8. Omaishoidontuen peittävyiden kehitys yli 75-v.

Asumispalvelut ja laitoshoido

Oulunkaaren palveluasumisen on sosiaalihuoltolain 17§ mukaista asumispalvelua. Asumispalvelulla tarkoitetaan palvelu- ja tukiasumisen järjestämistä ja palveluja annetaan henkilöille, jotka erityisestä syystä tarvitsevat apua ja tukea asunnon tai asumisen järjestämisessä. Palvelujen järjestämisen lähtökohtana on asiakkaiden tasavertainen ja oikeudenmukainen kohtelu. Tuettu ja tehostettu asumispalvelu sekä ryhmäkotiasuminen antavat turvallisen kodin ja ympärivuorokautista huolenpitoa ikäihmisille, kun omassa kotona asuminen ei ole enää mahdollista.

Alla olevassa taulukossa (Taulukko 9) näyttäytyy tehostetun palveluasumisen peittävyiden kehitys yli 75-vuotiaiden osalta Oulunkaaren alueella kuntakohtaisesti. Oulunkaaren kuntayhtymässä kehitys asumispalvelujen suhteen on ollut vaihteleva ja osa suurista prosentu-

aalisista muutoksista johtuu organisaatiomuutoksista, joita on tehty hoivahoidon ja tehostetun palveluasumisen välillä. Oulunkaaren kuntayhtymän yhtenä tavoitteena on kotona asumisen tukeminen, joka osaltaan myös vahvistaa kotona asuvien palveluja tarvitsevien määrää.

Kunta	TP 2009	TP 2010	TP 2011	TP 2012
Koko maa	5,1%	5,6%	5,9%	
Ii	4,9%	5,9%	5,4%	5,6%
Pudasjärvi	5,9%	9,0%	8,4%	8,5%
Simo	10,0%	10,3%	10,0%	9,7%
Utajärvi	7,1%	8,1%	7,4%	7,9%
Vaala	4,7%	6,3%	5,8%	6,6%

Taulukko 19. Tehostetun palveluasumisen peittävyden kehitys yli 75-v

Pitkäaikainen hoivahoito on sosiaalihuoltolain ja -asetuksen 11 ja 4 §:ssä tarkoitettua laitoshoidoa. Laitoshoidolla ja -huollolla tarkoitetaan hoidon, ylläpidon ja kuntouttavan toiminnan järjestämistä jatkuvaa hoitoa antavassa sosiaalihuollon toimintayksikössä. Palvelua valvoo aluehallintovirasto, sijaintikunta ja Oulunkaaren kuntayhtymä. Laitoshoitoon siirrytään useimmiten monien toimintakykyvajeiden ja sairauksien vuoksi ja kun kotihoito ja erimuotoiset asumispalvelut eivät enää riitä vastaamaan asiakkaan palveluntarpeeseen. Vanhuspalvelulain 14§:n mukaan laitoshoidoa toteutetaan asiakkaan palvelumuotona vain, jos siihen on lääketieteelliset perusteet.

Alla olevassa taulukossa (taulukko 10) on esitetty laitoshoidon asiakkaiden määrän prosentuaalista kehitystä. Laitoshoidossa olevien yli 75-v valtakunnallinen tavoitetaso on 3%, jolloin kuntien laitoshoidon määrä ei ole kaukana tavoitteista, mutta edelleen vaatii tarkastelua asiakkaiden sijoittumisissa ja toimenpiteitä on jatkoa ajatellen pohdittava.

Kunta	TP 2009	TP 2010	TP 2011	TP 2012
Ii	5,2%	3,5%	3,8%	3,7%
Pudasjärvi	6,6%	2,5%	2,8%	3,3%
Simo	4,6%	3,3%	3,1%	2,9%
Utajärvi	3,2%	3,7%	3,9%	3,8%
Vaala	3,5%	3,1%	3,5%	3,1%

Taulukko 10. Pitkäasiakaslaitoshoidon peittävyden kehitys yli 75v

Asumispalvelun asiakkaaksi hakeutuminen tulee asiakkaalta, omaiselta, kotihoidon tai palveluasuntojen henkilöstöltä, sairaalasta tai hoito-osastolta. Palvelujen tarve arvioidaan laaja-alaisesti yhteistyössä asiakkaan ja hänen läheistensä/omaistensa kanssa niin, että arvioinnissa otetaan huomioon asiakkaan henkilökohtaiset palvelutarpeet.

Asumispalvelupaikkaa haetaan kirjallisesti. Asumispalvelun ja laitoshoidon tarve arvioidaan moniammatillisessa SAS -työryhmässä (SAS= selvittää, arvioi, sijoittaa), joka kokoontuu kuukausittain jokaisessa jäsenkunnassa. Päätöksen asumispalvelun ja laitoshoidon myöntämisestä tekee Oulunkaaren kuntayhtymän vanhuspalvelujohtaja SAS -työryhmän arviointiin perustuen. Palvelun tarvetta arvioitaessa toimintakyky mitataan RAVA -mittarilla sekä MMSE -muistitestillä. Lisäksi kartoitetaan kotona selviytymistä heikentävät sairaudet, asunto-olosuhteet ja sosiaalinen verkosto. Arvioinnin perusteella asiakkaalle laaditaan hoito- ja palvelusuunnitelma.

- *Palveluasumisen asiakkaan RAVATAR -arvo vähintään 2,5*
- *Palveluasumisen asiakkaan MMSE -pistemäärä on 17 tai alle*

- *Laitoshoidon asiakkaan RAVATAR -arvo on vähintään 3*
- *Palveluasumisen asiakkaan MMSE -pistemäärä on 17 tai alle*

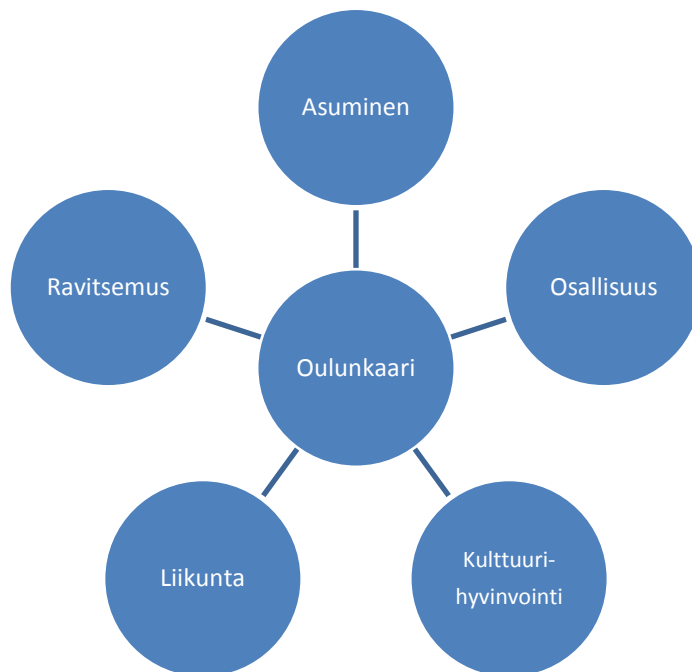
- ❖ Palvelukartassa kooste Oulunkaaren kuntayhtymän vanhuspalveluista (s. 18.)
- ❖ Palveluohjausta ja palvelutarpeen arviointia tullaan kehittämään lain velvoittamalla tavalla vuodesta 2014 lähtien
- ❖ Palveluntarve arvioidaan moniammatillisesti, toimintakyky huomioiden
- ❖ Omaisia kannustetaan osallistumaan asiakkaan hoidon suunnitteluun ja toteutukseen
- ❖ Asiakkaiden hoito ja huolenpito on ammattitaitoista ja laadukasta

4 Oulunkaari – hyvinvointia ikääntyneille

4.1 Oulunkaaren vanhuspalveluiden painopistealueet

Nykytilaa tarkasteltaessa Oulunkaaren kuntien ikärakenteen ja -ennusteen, sairastavuuden ja palvelujen peittävyyksien mukaan vanhuspalveluiden tarve kasvaa väestön ikääntyessä. Taloudelliset raamit ovat ja tulevat myös jatkossa olemaan tiukat. Suurin osa vanhuspalveluiden kustannuksista syntyy henkilöstömenoista. Tulevaisuudessa henkilöstömenoja ei voi kasvattaa suhteessa ikääntyneiden määrän kasvuun, kun huomioidaan kuntien taloudellinen tilanne. Ratkaisu tulevaisuuden haasteeseen on kuntalaisten herättäminen huolehti-
maan yhä enemmän omasta terveydestä terveellisten elämätapojen; levon, liikunnan ja ravitsemuksen avulla.

Oulunkaaren kuntayhtymän vanhuspalvelusuunnitelma on linjassa Oulunkaaren kuntayhtymän sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämissuunnitelman ja järjestämissopimusten, kuntien hyvinvointistrategioiden sekä vanhusneuvostojen kannanottojen kanssa. Oulunkaaren kuntayhtymässä asiakaslähtöisyys, vaikuttavuus ja taloudellisuus ovat toiminnan perusteita. Seuraavassa on esitelty vanhuspalveluiden painopistealueet, joiden kautta tavoitellaan Oulunkaaren kuntayhtymän strategisia päämääriä ja vanhuspalvelusuunnitelman tavoitteita.

Kuvio 1. Oulunkaaren kuntayhtymän vanhuspalveluiden kehittämisen painopistealueet

Ikääntyvien palveluita suunniteltaessa korostetaan yhä enemmän varhaisen tuen palveluita. Ihmisten vastuu ja osallisuus omasta terveydestä ja hyvinvoinnista korostuu. Oulunkaaren kuntayhtymän tavoitteena on jatkossa yhä enenevässä määrin tehdä yhteistyötä kuntien eri toimijoiden kanssa kuntalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi. Ikääntyneiden järjestöt ja yhdistykset, sekä julkisten palvelujen ja yritysten välinen yhteistyön rakentamiseen kiinnitetään huomiota vanhuspalvelulain hengen mukaisesti.

Henkilöstö koulutetaan kuntouttavan työn otteeseen perusopinnoissa ja kuntouttavaa työotetta tullaan jatkossa vielä enemmän painottamaan läpi koko Oulunkaaren kuntayhtymän vanhuspalveluiden henkilöstölle. Kotona asumisen tukemiseksi tavoitteena on fyysisen ja sosiaalisen toimintakyvyn vahvistaminen. Hyvinvointiteknologian hyödyntäminen palvelujen tuottamisessa on tulevaisuutta, joka on osa Oulunkaaren kuntayhtymän palvelutuotantoa. Omahoitopalvelun ohella on asiakkaille mm. pilotoitu kuvapuhelin toimintoa osana kuntoutusta ja kotihoitoa.

Vanhuspalveluita tullaan tarvitsemaan myös jatkossa ikääntyneille, joiden toimintakyky on alentunut. Muistisairaudet ja ikääntymisen tuomat fyysiset toimintakyvyn muutokset aiheuttavat väistämättä palveluntarpeen. Tulevaisuutta tarkasteltaessa ikääntyneiden todellista palveluntarvetta on arvioitava ja suunniteltava, miten palvelut tuotetaan mahdollisimman asiakaslähtöisesti, taloudellisesti ja laadukkaasti. Palvelut tuotetaan ensisijaisesti asiakkaan kotiin vanhuspalvelulain 13§:n mukaan. Omaishoidontuki koetaan Oulunkaaren kuntayhtymässä tärkeänä osana palveluketjua. Tulevaisuudessa tavoitteena on myös laajentaa kodinomaista palvelua perhehoidon kautta. Omaisia ja kolmannen sektorin toimijoita tullaan kannustamaan osallistumaan ikääntyneiden arkeen. Palvelusetelin laajempaa hyödynnettävyyttä Oulunkaaren kuntayhtymässä on myös hyvä tarkastella tulevaisuudessa. Jatkossa tehostetaan entisestään kotiin annettavia sairaanhoidollisia palveluita ja tehostettu kotihoito on alkanut vuoden 2013 aikana pilottikokeiluna Pudasjärven kotihoidossa.

4.2 Toiminnan tavoitteet

Oulunkaaren ikääntyneen väestön sosiaali- ja terveyspalveluiden tukemiseksi asetetut tavoitteet on kirjattu alla oleviin taulukoihin asiakaslähtöisesti Oulunkaaren kuntayhtymän strateginen viitekehys huomioiden. Tavoiteltavat painopistealueet on huomioitu tavoitteiden toteutusmalleja suunniteltaessa. Oulunkaari sitoutuu tavoitteiden toteuttamiseen, jotka on kirjattu kuntien kanssa laadittuihin järjestämissopimuksiin sekä vanhuspalvelusuunnitelmaan.

Seuraavassa on koostettu Oulunkaaren kuntayhtymän vanhuspalveluiden tavoitteet värikoori-malliin jaoteltuna. Oulunkaaren kuntayhtymän sosiaali- ja terveyspalvelut on jaoteltu värikoodein eri värikoreihin, jolloin ajatuksena on eriyttää hyvinvointia tukevat palvelut ym-

päri vuorokautisista palveluista. Tällä halutaan varmistaa, että painopistealueiden merkitys korostuu läpi koko vanhuspalveluiden; ohjaus- ja neuvontapalveluista, kotiin annettavien palvelujen kautta asumispalvelu – ja hoivahoitoon. Mallissa sosiaali- ja terveyspalvelut on jaoteltu kolmeen ryhmään; vihreässä korissa ovat hyvinvointia tukevat palvelut (*hyvinvointi ja yhteisöllisyys*) keltaisessa korissa (*koti toimivana ympäristönä*) asiakas tarvitsee toimintakyvyn tukemiseen palveluja esimerkiksi kotiin ja punaisessa ryhmässä (*elämänlaatu ja hyvinvointia tukeva asumispalvelu ja hoivahoito*) ovat ympärivuorokautiset; asumispalvelut ja hoivahoito. Kunnat vastaavat pääsääntöisesti itse vihreiden korin palveluista; mm. liikuntapalveluista ja kolmannen sektorin toiminnan tukemisesta.

Hyvinvointi ja yhteisöllisyys teeman alle on täsmennetty hyvinvointia tukeviin palveluihin tavoitteita Oulunkaaren kuntayhtymän strategisista lähtökohdista, joista nousee esille asiakkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, osallistumien sekä asiakaslähtöiset tuki – ja palveluntarpeeseen perustuvat palvelut. Hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä tukevissa palveluissa korostetaan laajaa yhteistyökenttää eri järjestöjen ja yhdistysten, kunnan toiminnan ja Oulunkaaren kuntayhtymän välille. Palvelut tuotetaan monikanavaisesti ja hyvinvointia edistävästi. Tavoitteena on saada ikääntyneet ja iäkkäät pysymään osallisina ja aktiivisina oman elämän vaikuttajina. Tässä suunnitelmassa käsitetään ikääntyneellä väestöllä vanhuspalvelulain määritelmän (3§) mukaan eläkeikäistä väestöä eli 63 vuotta täyttäneitä. Iäkkäällä henkilöllä tarkoitetaan vanhuspalvelulain määritelmän (3§) mukaan sellaista ikääntyneeseen väestöön kuuluvaa henkilöä, jonka toimintakyky on heikentynyt ikääntymiseen liittyvien syiden johdosta.

Hyvinvointi ja yhteisöllisyys

Tavoite	Toimenpide	Arviointi
Ikääntyneet ja iäkkäät voivat vaikuttaa osallistumalla.	Kuntalaiskeskusteluun osallistutaan eri foorumeissa; ikääntyneiden tapahtumissa, yhteistyössä järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien kanssa	Monitahoiset asiakaspalautteet ja asiakaskyselyt
Ikääntyneiden ja iäkkäiden itsemääräämisoikeus ja kunnioitus toteutuu.	Vanhusneuvostojen vaikuttamismahdollisuutta avataan ja toimintaa tuetaan	Ohjaus- ja neuvontapalveluiden asiakasmäärien ja neuvontatapahtumien sisällön arvio
	Kehitetään monikanavaisia ja laaja-alaisia ohjaus- ja neuvontapalvelupisteitä	
	Palveluohjauksen kehittäminen ja jalkauttaminen asiakas- ja voimavaralähtöisesti	
	Asiakaspalautejärjestelmän käyttöönotto ja kehittäminen	
	Kuntalaistiedottamisen kehittäminen mm. lehtiin, internet-sivuille, palveluopas.	

	Omaisia tuetaan toimimaan tiiviissä yhteistyössä asiakkaiden kanssa järjestämällä luentoja ja tietoiskuja	
Ikääntyneiden ja iäkkäiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen lisääntyy	Matalankynnyksen neuvontapalvelutoiminnan käynnistäminen Hyvinvointikertomusten ohjaavan tiedon hyödyntäminen Muistisairauksien oikea-aikainen tunnistaminen, hyödyntäen muistihoitajien vastaanottoa Yhteistyön vahvistamien kehittyvän päivätoiminnan ja sosiokulttuurista toimintaa toteuttavien toimijoiden kanssa Hyvän vastaanottotoiminnan sujuvuutta ja saatavuutta kehitetään edelleen Hyvinvoinnin merkityksen korostaminen terveellisten elämäntapojen myötä, liikuta, ravitsemus, vastaanottotoiminnan ja ikääntyneiden ohjaus- ja neuvontapalveluiden kautta Hyvinvointia tukevien kotikäyntien toteutuminen yli 75 -vuotiaille	THL- indikaattoritieto Muistihoitajien jonotilanne ja käynnit Asiakaspalautteet ja asiakaskyselyt Määrät ja käynnit
Ikääntyneet ja iäkkäät toimivat aktiivisesti ja vastuullisesti hyvinvointinsa suhteen	Kannustetaan ja ohjataan aktiivisuuteen ja yhteisöllisyyteen ohjaus- ja neuvontapalveluiden kautta. Kannustetaan sosiokulttuuristen sekä aktiivisen liikunnan tai liikuntapalveluiden käyttöön ohjaus – ja neuvontapalveluiden kautta Vahvistetaan ikääntyneiden nyky-yhteiskunnassa edellyttämiä kansalaistietoja ja - taitoja luennoilla ja tietoiskuilla hyvinvointia edistävästä palveluista. Omahoitoalusta käytössä sekä omahoitohoitotalustan tiedottaminen ja sen opastaminen asiakkaille Teknologian hyödyntäminen	Ohjaus- ja neuvontapalveluiden asiakasmäärien ja neuvontatapahtumien sisällön arvio Omahoitopalvelun asiakas-seuranta

Taulukko 11. Hyvinvointia tukevat kehittävät toimenpiteet

Koti toimivana asumisympäristönä -teeman alle on koottu Oulunkaaren kuntayhtymän vanhuspalveluiden keltaiseen värikoriin kuuluvia palveluita. Oulunkaaren kuntayhtymässä vahvistetaan edelleen omissa kodeissa asuvien ikääntyneiden tukemista, sosiaali- ja terveyspalveluita tarvitsevia asiakkaita. Henkilöstön ammatilliseen osaamiseen sekä motivoitumiseen kiinnitetään huomiota koulutuksin ja asiakkaiden merkityksellisyyden tunnetta korostetaan. Omaisten roolia tuetaan ja pääasiallisesti kotona asuvia sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakkaita hoidetaan kuntouttavaa työtä hyödyntäen.

Kotona asumista tuetaan ja mahdollistetaan myös pidempien matkojen päähän kuntakeskuksista. Tavoitteena on kotona asumisen turvallisuus. Kotona tukemista mahdollistetaan hyvinvointiteknologian, kuten kuvapuhelimien avulla. Kuvapuhelinta hyödyntäen voidaan kotona asuvan fyysistä kuntoa kohottaa esim. kuvan välityksellä tapahtuvan jumpan kautta. Kuvapuhelimen avulla saadaan sosiaalista kanssakäymistä ja mahdollisuus osallistua erilaisiin kerhoihin tai tapahtumiin kuten hartauteen ja päivätoimintaan. Kotona asumista tuetaan myös kuntien, seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa tehtävän yhteistyön avulla, jolloin tehdään mahdolliseksi kylien yhteisöllisyyden rakentuminen.

Oulunkaaren kuntayhtymä huomioi vuodesta 2014 lähtien hanketyön kautta kotona asuvien iäkkäiden monipuoliset tarpeet. Tavoitteena on kehittää edelleen sosiaalisen turvallisuuden sekä osallistuvuuden kulttuuria. Pitkien välimatkojen vuoksi Oulunkaari hyödyntää myös videoneuvotteluyhteyksiä, joista on hyviä kokemuksia Utajärven ja Vaalan vanhusten virkistystoiminnassa. Toiminnot perustuvat paikallisten voimavarojen hyödyntämiseen ja vapaaehtoistyön tukemiseen.

Koti toimivana asumisympäristönä

Tavoite	Toimenpide	Arviointi
Ikääntynyt saa asiakaslähtöistä ja tarkoituksenmukaista palvelua saumattomasti ja joustavasti	Palvelutarpeen arviointi toteutetaan ammattitaitoisesti ja Oulunkaaren kuntayhtymän yhdenmukaisin kriteerein, asiakaslähtöisyys huomioiden.	THL:n indikaattoreiden seuranta
	Kehitetään vastuutyöntekijän roolia sekä toimintatapoja ja jalkautetaan vastuutyöntekijän toimintamalli lain vaatimalla tavalla	
	Toimintakyvyn arviointia kehitetään edelleen RAIsoft mittaria hyödyntäen. RAIsoft arviointi ja käyttöönotto.	RAI – soft käyttöön otto
	Omais- ja vuorohoitoprosessin kehittäminen ja tukeminen	Asiakaspalaute ja asiakaskysely
	Vaihtoehtoisten palvelujen kehittäminen; monikanavaisuus palveluseteli	

	Toiminnanohjauksen vahvistamista kehitetään mobiilikotihoidon avulla. Perhehoidon käynnistäminen ja toimintamallin jalkauttaminen	Perhehoidon käynnistäminen
Henkilöstö työskentelee laadukkaasti, innostuneesti ja motivoituneesti ikääntyneiden parissa	Tiedolla johtaminen: asiakaslähtöisiä palveluita ja hyvää henkilöstöjohtamista tuetaan ja kehitetään edelleen. Henkilöstö on koulutettua Sairaanhoitajien ja lähihoitajien työnkuvien tarkastelu ja toimenkuvien mahdollinen muuttaminen Henkilöstön täydennyskoulutuksia: Ravitsemuksen, kuntoutuksen sekä päihde- ja mielenterveystyön osaamisen vahvistaminen Kuntouttava työote huomioidaan läpi koko vanhuspalveluprosessin Ravitsemusosaamisen lisääminen – asiakkaiden ravitsemuksen ja painon seuraamisen prosessin mallintaminen ja jalkauttaminen sekä asiakkaiden ja omaisten ravitsemustiedon lisääminen Hyödynnetään koulutuksen tuoma osaaminen laaja-alaisesti.	Asiakasprosessin arviointi tapahtuu tiedolla johtamisen ja hyvän henkilöstöpolitiikan kautta Osavuosisiraportti, henkilöstöraportti, koulutuksen määrät, sairauspoissaolot
Ikääntynyt kokee omassa kodissaan elämän merkitykselliseksi	Esteettömän senioriasuntokannan kehittämistyön aloittaminen yhteistyössä kuntien kanssa Asiakkaan arkea hyödyntävät ja turvallisuutta lisäävät monipuoliset ja yksilölliset palveluiden ja tukitoimien kehittäminen: Teknologia (kuvapuhelin), järjestöjen, yhdistysten, seurakunnan, läheisten tai omaisten turva verkosto Mahdollistetaan turvallinen elinympäristö ja asuminen yhteistyössä kotihoidon, omaisten ja fysioterapia kanssa mm. apuvälineiden saatavuudella ja kodin toimintaympäristön tarkastelulla	Erilaisten palvelujen verkostokartat peittävyyslukujen avulla Kaatumisten määrä seuraminen

	Mahdollistetaan osallistuminen oman valinnan mukaan kulttuuritoimintaan ja kannustetaan aktiivisuuteen mm. liikunnan suhteen. Mahdollistetaan saattohoito asiakkaan omaan kotiin luonnollisesti ja asiakkaan sekä omaisten toiveiden mukaisesti	Asiakkaan kokemuksellisen hyvinvoinnin tilan selvitys asiakaskyselyllä
--	---	---

Taulukko 12. Kotona toimivan asumisympäristön kehittäviä toimenpiteitä

Elämänlaatua ja hyvinvointia tukeva asumispalvelu ja hoivahoito- teema sisältää Oulunkaaren kuntayhtymän vanhuspalveluiden sosiaalihuoltolain mukaiset hoivahoidon palvelut sekä tehostetun, ympärivuorokautisen palveluasumisen. Ympärivuorokautisen hoidon tavoitteena on kokonaisuutena asiakkaan laadukkaan ja hyvän hoidon saaminen. Tavoitteena on löytää asiakkaalle sopiva asumisympäristö, jossa hänellä on mahdollisuus viettää elämän loppuvaihe, yhdessä paikassa asuen. Omaisten roolia pyritään korostamaan ja elämän mielekkyyttä pyritään edelleen kohottamaan kulttuurihyvinvoinnin avulla.

Elämänlaatua ja hyvinvointia tukeva asumispalvelu ja hoivahoito

Tavoite	Toimenpide	Arviointi
Ikääntyneen asumispalvelut ovat tarkoituksenmukaiset	Palvelutarpeenarvioinnin ja SAS- työryhmän avulla oikea-aikainen hoidon porrastus asiakasnäkökulma huomioiden Hoivahoidon tarkoituksenmukaisuus lääketieteellisestä syystä RAIsoft arvioinnin kehittäminen ja jalkauttaminen toimintakyvyn mittariksi Omaiset osallistuvat aktiivisesti ikääntyneen hoidon suunnitteluun ja palvelusuunnitelmien tekemiseen tarpeen vaatiessa.	STM:n valtakunnallinen laatusuositus Asiakasprosessin seuranta RAIsoftin käyttöönotto
Ikääntynyt asuu turvallisesti ja kokee merkityksellisyyttä asumispalvelu- ja hoivahoitoyhteisössä	Asumis- ja hoivahoito palveluissa huolehditaan riittävästä henkilöstöresurssista valtakunnallisten suositusten mukaisesti. Asumis – ja hoivapalvelussa toteutuu kuntouttavatyöote asiakkaan voimavaralähtöisyys huomioiden. Palvelukotien toimintaan sisältyy mielekästä ja suunnitelmallista sosiokulttuurista toimintaa, jossa hyödynnetään monikanavaisuutta ja alueen muita toimijoita Saattohoitomallia kehitetään ja henkilöstöä kou-	Laatusuosituksen mukaiset henkilöstöresurssit Toimintasuunnitelmat ja toimintakertomukset Hoidon ja palvelun laatu tarkastellaan omaval-

	lutetaan.	vontasuunnitelman kautta, joka laaditaan vuoden 2014 aikana oman tuotannon ja ostopalvelun laadunvalvontaa varten.
--	-----------	--

Taulukko 13. Asumispalveluiden ja hoivahoidon kehittävät toimenpiteet

- ❖ Laadukasta palvelu – ja hoivahoitoa
- ❖ Oikea-aikainen hoidon porrastus
- ❖ Omaisten tuki arvokasta
- ❖ Ikääntyneen merkityksellisyyden korostaminen

5 Arviointi ja seuranta

Oulunkaaren vanhuspalveluiden arviointi toteutetaan talouden ja toiminnan seurannan ja arvioinnin ohella ensisijaisesti ikääntyneiden hyvinvointia sekä palvelujen riittävyyttä ja taroituksenmukaisuutta tarkastellen. Oulunkaaren vanhuspalvelusuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden seuranta ja arviointi sisältyy Oulunkaaren vuotuisen toiminnan arviointiin (Liite 2). Arviointia toteutetaan monipuolisesti mm. asiakkaiden, henkilöstön, johtamisen, omistajaohjauksen ja talouden näkökulmasta. Vuodelle 2014 on tavoitteena saada toiminnan arviointiin mukaan myös asiakaskyselyt eri palvelualueille, jolloin asiakkaiden näkemys palveluista, niiden riittävyydestä ja laadusta huomioidaan.

Oulunkaareen tehdään vuoden 2014 aikana omavalvontasuunnitelma vanhuspalvelulain 23§ mukaan, jolla varmistetaan palvelun laatu, turvallisuus ja asianmukaisuus. Omavalvontasuunnitelma koskee omaa tuotantoa samoin kuin kuntayhtymän ostamia yksityisten palveluntuottajien palveluita. Suunnitelmaa seurataan ja palveluja kehitetään toimialakohtaisesti saatujen palautteiden perusteella. Omavalvontasuunnitelma tulee olemaan julkisesti nähtävillä lain vaatimusten mukaisesti.

Vanhuspalvelusuunnitelman vuosittaista tavoitteiden toteutumista tullaan tarkastelemaan kuntien vanhusneuvostoissa. Oulunkaaren tavoitteena on pyytää neuvostoilta kannanotto vanhuspalvelusuunnitelman tavoitteiden etenemisestä ikääntyneiden kuntalaisten näkökulmasta ennen toimintakauden päättymistä.

Asiakkaan hyvinvoinnin arviointi

Ikääntyneiden kokemuksellinen hyvinvointi arvioidaan asiakastytyväisyyskyselyiden ja palautteiden avulla. Vanhusneuvostojen kannanotot vanhuspalvelusuunnitelman toteutumisesta kootaan kyselyiden avulla. Vanhusneuvostot arvioivat suunnitelman toteutumisen koko kunnan ikääntyneiden kannanotot huomioiden, kansalaisnäkökulmasta. Hyvinvointia arvioidaan myös erilaisten mittaristojen avulla sekä keräämällä konkreettista tietoa toimenpiteiden toteutumisesta. Arvioinnissa hyödynnetään tulevien vuosien aikana RAI soft mittaristoa, jonka avulla voidaan tarkastella asiakkaiden toimintakykyä sekä kuntoutumismahdollisuuksia kokonaisvaltaisesti. MNA - mittaristoa tullaan jatkossa hyödyntämään asiakkaiden ravitsemuksen seurantaan. Asiakkaiden hyvinvointia arvioidaan henkilöstön toimesta myös päivittäin havainnoimalla ja kirjaamalla asiakastietojärjestelmään. Myös omaisten huomioida ja kannanotot otetaan huomioon asiakkaan hyvinvointia arvioidessa.

Talouden ja toiminnan seuranta

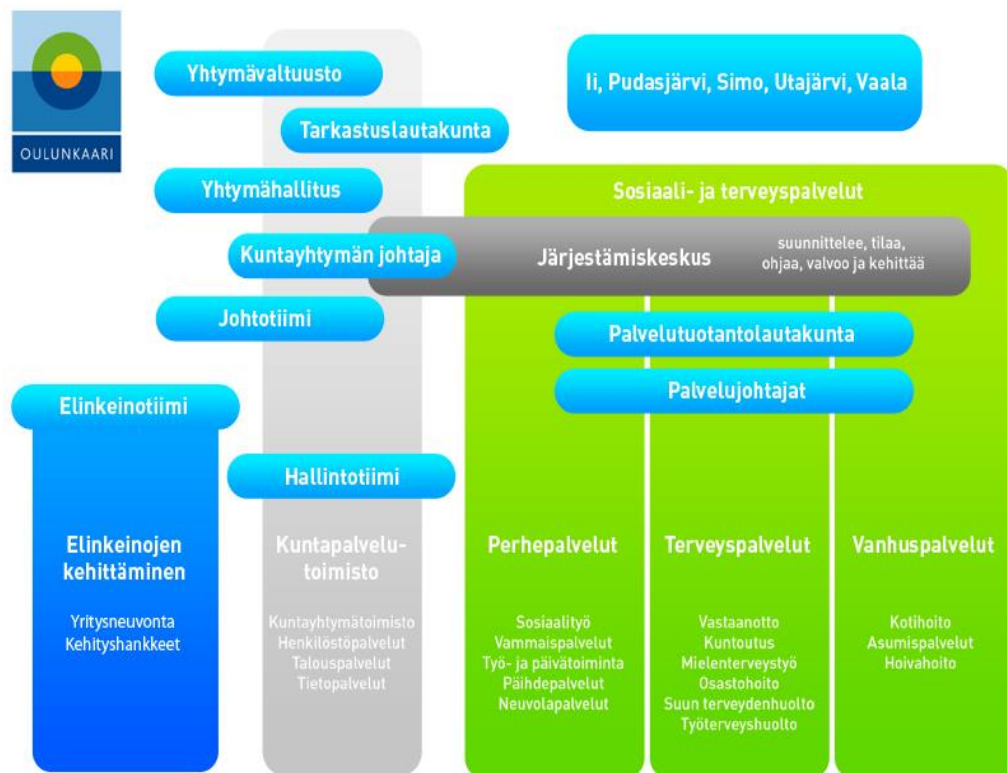
Oulunkaaren toimintaa ja taloutta seurataan kuukausittaisilla taloustiedotteilla ja kolme kertaa vuodessa julkaistavilla osavuosikatsauksilla. Lisäksi tilinpäätöksen yhteyteen valmistuu vuosittainen laaja toiminnan arviointi. Osavuosikatsaukset pitävät sisällään mm. kunta-kohtaiset koosteet (ns. liikennevaloraportit) järjestämissopimuksen tavoitteiden toteutumisista.

Värikori-malli

Oulunkaaren toiminnan arvioinnissa hyödynnetään myös värikori-mallia, jossa väreillä ilmaistaan tuen tarpeen määrä; hyvinvointia tukevista palveluista vahvan tuen palveluihin. Värikorimallin avulla seurataan Oulunkaaren kuntayhtymän palvelurakenteen kehittymistä. Värikori-malli edistää myös hyvien käytäntöjen vertailua kuntien välillä. Vanhuspalveluihin liittyviä vihreän korin palvelukokonaisuuksia ovat esimerkiksi päivätoiminnan palvelut, neuvolapalvelut, Omahoito-alustan käyttöön liittyvät palvelut sekä omaishoidon tuki. Keltaisia palveluja ovat esimerkiksi kotihoito ja vastaanoton toiminnot. Punaisia palveluja puolestaan ovat mm. hoiva- ja osastohoito sekä asumispalvelut. Tavoitteena on kohdentaa toimintoja vihreän-korin hyvinvointia tukeviin ja ennaltaehkäiseviin palveluihin. Samoin tavoitellaan painopisteiden siirtämistä punaisista keltaisiin koreihin.

Oulunkaaren vanhuspalvelusuunnitelmaan kirjattujen toimintojen ja aikataulujen seuranta tapahtuu Oulunkaaren vuotuisen toiminnan arvioinnin sekä hyvinvointikertomusten kautta.

Liite 1. Oulunkaaren organisaatio 2013

Liite 2. Oulunkaaren osavuositarkastusten vuosikello

